

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 22 februari 2022
Bedrijfsvoering - Ontvangst

2022_B&W_00161 Informatienota Dorpshuizen Steenwijkerland - informeren

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer J.H. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl, Wethouder; mevrouw J.C. de Groot, Secretaris

Besluit

Het college besluit om:

Het college besluit in te stemmen met de informatienota over de dorps huizen in Steenwijkerland.

Samenvatting

Tijdens de behandeling van de eindrapportage "onderzoek dorps huizen" van de Rekenkamercommissie gaf de gemeenteraad het college de opdracht om een aantal aspecten nader te onderzoeken. Het ging hier dan met name om de verbinding met en tussen de dorps huizen, de effecten van de coronamaatregelen op de bedrijfsvoering van de dorps huizen en ondersteuning op vraagstukken die spelen bij de dorps huizen.

De gebiedscoördinatoren komen regelmatig in de dorps huizen en vangen vaak signalen op die veelal ad-hoc worden behandeld. Naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek is er een gespreksronde georganiseerd met een aantal gespreksonderwerpen. Deze gesprekken vonden in 2021 plaats. Het Rekenkameronderzoek gaf een goed en positief beeld van het functioneren van de dorps huizen én hun exploitatie. Let wel: dit onderzoek vond plaats voor de coronaperiode. De gespreksronde leidde niet tot ongerustheid over dat beeld maar wel tot waakzaamheid. De coronamaatregelen hebben vooralsnog nergens geleid tot acute problemen maar hebben wel effect op de (financiële) positie van de dorps huizen voor de komende jaren.

Informatienota

Inleiding

Naar aanleiding van de uitkomsten van het Rekenkameronderzoek zijn er gespreksronden georganiseerd door de gebiedscoördinatoren. Alle dorps huizen zijn benaderd voor een afspraak om in gesprek te gaan. De meesten gaven hier gehoor aan; een drietal besturen had geen behoefte aan een gesprek. Aan de hand van een vaste agenda, hieronder weergegeven in de sub-hoofdstukken 1.1 t/m 1.7, werd het gesprek gevoerd en een beeld gevormd. In deze informatienota treft u een algemene weergave van de besproken onderwerpen.

In deze nota wordt gesproken over dorps huizen. Hieronder verstaan we eveneens de Multifunctionele accommodaties en wijkgebouwen in Steenwijkerland.

Kernboodschap

1.1 Het dorpshuis en de coronamaatregelen.

Tijdens de coronaperiode heeft de gemeente een "loket maatschappelijk" ingericht. Hier konden onder andere dorpshuisbesturen terecht met hun vragen over de coronamaatregelen. Hier werd veelvuldig gebruik van gemaakt en gewaardeerd.

Over het algemeen is het beeld dat de dorpshuizen de afgelopen coronajaren financieel hebben doorstaan. Met name doordat er afspraken zijn gemaakt met vaste huurders en gebruikers. Alle dorpshuizen hebben evenwel aanspraak moeten maken op hun reserves. Hierdoor lopen zij mogelijke financiële risico's bij toekomstige investeringen zoals groot onderhoud. Het Vitaliteitsfonds, in de oorspronkelijke vorm, bood hen geen middelen. Alle dorpshuizen beschikten over een reserve waarmee de financiële tegenvallers konden worden opgevangen.

Naast toekomstige mogelijke financiële zorgen zijn er zorgen of alle activiteiten in de oude vorm terugkomen. In de gesprekken zijn de besturen gewezen op de tijdelijke financiële subsidiemogelijkheden zoals "Frisse start na Corona": Inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen deze subsidie aanvragen voor activiteiten waarbij 'elkaar ontmoeten en het vergroten van binding en betrokkenheid' centraal staat. Dat kunnen activiteiten zijn op buurt- of wijkniveau óf bijvoorbeeld activiteiten voor vrijwilligers bij maatschappelijke organisaties.

Ook zijn de criteria van het Vitaliteitsfonds in 2021 verruimd. Er zijn extra subsidiemogelijkheden toegevoegd voor doorontwikkeling en vernieuwing van het aanbod van activiteiten die aanvullend zijn op het bestaande aanbod. Ook is een subsidiemogelijkheid toegevoegd voor het in stand houden van voorzieningen wanneer deze door de coronamaatregelen worden bedreigd.

Met name bij de dorpshuizen waar een pachter actief is, zijn de toekomstige financiële zorgen het grootst. Hier denkt de gemeente actief mee om te voorkomen dat er grote negatieve financiële gevolgen ontstaan.

1.2 Gemeentelijke subsidiemogelijkheden.

De gemeente kent, naast de tijdelijke coronasubsidies, een tweetal specifieke subsidies voor de dorpshuizen. Een subsidie voor organisatiekosten en een subsidie voor medefinanciering van het onderhoud. Deze subsidiemogelijkheden zijn bekend bij de dorpshuizen.

1.3 Algemene indruk van de exploitatie van het dorpshuis.

Dit onderwerp is van toepassing vóór de coronaperiode. Alle dorpshuizen sluiten nagenoeg elk jaar af met een positief saldo. Er worden geen grote winsten gemaakt maar veelal kan de reserve jaarlijks worden aangevuld. Een enkel dorpshuis heeft een begroting met voorzieningen; de meeste dorpshuizen kennen een algemene reserve. Menig dorpshuis geeft overigens aan dat met name de OZB-aanslag een grote kostenpost is waarop zij geen invloed hebben. Met andere kostenposten, bijv. energie, wordt bewust omgegaan.

1.4 Bezetting van het dorpshuis.

Het dorpshuis is het hart van het dorp. Hier vindt het verenigingsleven hun thuishonk, vergaderen de Plaatselijke Belangen, worden door verschillende organisaties informatieavonden belegd, etc..

Steenwijkerland kent vele dorpshuizen en overal bruist het van de activiteiten. Dit is ook hun bestaansrecht: het huisvesten van maatschappelijke activiteiten. Bij een aantal dorpshuizen maken ook professionele organisaties structureel of incidenteel gebruik van de accommodaties. Echter, allemaal met een maatschappelijke rol zoals bijvoorbeeld GGD, Sociaal Werk, gemeente, kerk, onderwijsinstellingen, etc. De bezetting is veelal in de avonduren.

Een aantal dorpshuizen maakt zich voorzichtig zorgen over het teruglopen van het verenigingsleven, maar denkt ook na over nieuwe activiteiten.

1.5 Onderhoud accommodatie.

De onderhoudsstaat van de dorpshuizen is goed. Dit komt uiteraard ook doordat een aantal jaren geleden door de gemeente een grote renovatieronde is uitgevoerd. Hierdoor kunnen de dorpshuizen weer een aantal decennia vooruit. Het dagelijks onderhoud wordt door de dorpshuizen zelf

georganiseerd. Hiervoor maken ze gebruik van de gemeentelijke subsidie (max. € 2.500 per jaar). Een aantal dorpshuizen is, onder normale omstandigheden, ook in staat om voor groot onderhoud te reserveren op basis van een meerjarenplan onderhoud. Het merendeel kent geen meerjarenplan onderhoud maar heeft hier wel behoefte aan. Steeds meer groeit de belangstelling voor verduurzaming van de accommodatie. Hierover zijn een aantal dorpshuizen in gesprek met de gemeente. Bij een aantal dorpshuizen met een meerjarenplan onderhoud laat dat plan tevens zien dat er op termijn onvoldoende financiële middelen zijn om het groot onderhoud uit te voeren.

1.6 Huidige vraagstukken.

Het is bekend bij de dorpshuisbesturen dat zij de gebiedscoördinator kunnen benaderen voor vraagstukken waarbij zij hulp nodig hebben. Er is afgesproken dat er naast dit ad-hoc contact ook jaarlijks een overleg is over het functioneren van het dorpshuis.

1.7 Gezamenlijke themabijeenkomsten

Nagenoeg alle dorpshuizen zijn zelfstandig en zijn in eigendom van en worden beheerd door een stichting of vereniging. Onderling is er weinig contact tussen de dorpshuisbesturen. Hier is ook geen dringende behoefte aan. Toch zijn er enkele dorpshuisbesturen die meerwaarde zien in samenwerken, netwerken of vraagstukken delen. Suggesties zijn o.a. vrijwilligersbeleid, drank- en horecawet en gezamenlijke inkoop van energie.

Consequenties voor de gemeente

Zoals het rapport van de Rekenkamercommissie destijds aangaf, functioneren de dorpshuizen goed. Zij kennen een gezonde exploitatie en een goede bezetting. Dit onderzoek is gehouden voor de coronaperiode en biedt uiteraard geen garantie voor de toekomst. De coronaperiode heeft grote invloed op de dorpshuizen. Hoewel de coronamaatregelen nog nergens hebben geleid tot grote acute financiële problemen, worden deze problemen wel in de toekomst verwacht. Met name bij toekomstige investeringen ten behoeve van groot onderhoud.

Doordat in 2020 en 2021 een groot beroep is gedaan op de reserves van de dorpshuizen is er straks minder beschikbaar voor groot onderhoud. Hierdoor zal er een groter beroep worden gedaan op verschillende subsidieverstrekkers, waaronder de gemeente.

Vanwege het ontbreken van een meerjarenplan onderhoud kunnen een aantal dorpshuizen niet inschatten wat de financiële consequenties zijn bij toekomstig groot onderhoud. Een meerjarenplan onderhoud is hiervoor het juiste middel. We onderzoeken hoe we de dorpshuizen desgewenst kunnen ondersteunen bij het opzetten van een meerjarenplan onderhoud.

Ondanks dat er niet bij elk dorpshuisbestuur een dringende behoefte is aan gezamenlijke themabijeenkomsten willen we dit wel aanjagen en faciliteren. Aan de hand van een enquête vragen we of er behoefte is aan bepaalde themabijeenkomsten. Mocht deze behoefte er zijn dan organiseren we een of meerdere bijeenkomsten voor alle dorpshuisbesturen. Dit gebeurt dan in samenwerking met een aantal dorpshuisbesturen.

Tenslotte speelt er de vraag over de OZB. Dit is een kostenpost die zwaar op de exploitatie van de dorpshuizen drukt. Hiervoor is ook landelijk aandacht. In antwoord op een amendement schrijft de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in een brief (30 november 2020) aan de Tweede Kamer dat zij bereid is om te onderzoeken of er een wetswijziging mogelijk is om "instellingen van sociaal belang" zoals bijvoorbeeld dorpshuizen te belasten tegen het woningtarief in plaats van het hogere niet-woningtarief. Dat laatste is nu het geval. De keuze voor dit onderzoek heeft zij overigens doorgeschoven naar het huidige kabinet. Wettelijk is er dus nog geen mogelijkheid om de dorpshuizen tegemoet te komen in de OZB-lasten.

Communicatie

Deze informatienota zal eveneens worden gedeeld met de dorpshuisbesturen.

Vervolg

nvt

Corona

De coronamaatregelen hebben de dorpshuizen flink geraakt. Nagenoeg alle activiteiten vielen stil en dat heeft naast de grote sociale impact ook impact op de exploitatie van de dorpshuizen. Bijna alle dorpshuizen werden geconfronteerd met negatieve jaarresultaten. Veelal werd dit opgevangen door de reserves die afgelopen jaren zijn opgebouwd. Hierdoor komen toekomstige uitgaven voor bijvoorbeeld onderhoud onder druk te staan. Hierover is nauw contact tussen de desbetreffende dorpshuisbesturen en de gebiedscoördinator.

De Rijksoverheid heeft compensatiegelden beschikbaar gesteld voor cultuur. Specifiek voor dorpshuizen is binnen deze gelden een bedrag van € 20.000 geormerkt. Dit eenmalige bedrag stellen we beschikbaar voor de dorpshuizen met als verdeelsleutel een percentage van de hoogte van de OZB-aanslag 2021. Zo houden we rekening met de uitgaven van de verschillende dorpshuizen.